

Nostalgia neînseratei dimineți

De curând, Editura „Pastel” din Brașov a lansat volumul *Nostalgii*, antologie de autor a scriitorului Cristian Muntean, reunind texte alese din volumele *Singurătățile dorului* (2003), *Tăceri roditoare* (2005), *Neînserate dimineți* (2008), *Citadela sufletului meu* (2011), cărora li se adaugă zece texte inedite. Opțiunea eseistului, exegetului creștin ortodox Cristian Muntean pentru poezie este, așadar, relativ recentă, așa că, pentru cititor, lectura *Nostalgiilor* e nu doar o plăcută „zăbavă”, ci și oglindă a traseului pe care poetul îl urmează. Citind și adnotând, am încercat să descoperim liniile de forță ale acestei poezii profund originale, plasate undeva între clasic și modern, între (sic!) apolinic și dionisiac...

Universul liric, credem, se conturează încă din primele texte, poetul stabilind coordonatele umane ale acestuia: „*La umbra crucii/ mi-a-nngenunchiat ființa/ într-o metanie veșnică/ a bucuriei/ de-a fi mângâiat/ tâmpla strămoșilor*” – „*Ne cheamă adâncul/ necuprins de cuvinte/ ne cheamă profetic/ în dor de pustiu./ ne cheamă zadarnic/ la umbra crucii/ într-o adâncă metanie/ a zilelor ce vin*”. În plan uman, eul liric se situează în punctul care adună la un loc trecutul și viitorul, păstrând aceleași seninătate și optimism cumpătat pe care i le susține credința în cele veșnice, el este într-o firească legătură cu cei care-i provoacă deplina și deloc exuberanta trăire interioară. Poetul însuși, din aceeași perspectivă, intuiește că este hărăzit întru înnobilarea cuvântului devenit (prea) mundan, de aceea „*Undeva/ în preajma cuvintelor/ se nasc din suflete/ altare*”. Din punct de vedere formal, poezia de început are ceva din simplitatea, puritatea și concizia liricii japoneze tradiționale. Rânduri cizelate fin, creând senzația că oricine le-ar fi putut scrie!... Semn al adevăratei poezii – firescul emoției consonante între poet și lector.

Treptat, discursul liric se amplifică și, nuanțat, fiorul dramatic al mesajului devine pregnant, iar variațiile ritmice susțin tensiunea transmisă cititorului. Fulgurațiilor lirice de mai devreme le iau locul meditațiile grave care caută frenetic drumul spre perfecțiune al Omului, calea armonizării eului cu Dumnezeu, cu strămoșii, ființa iubită, natura: „*Mi s-a făcut dor/ de ceasul/ dragostei/ nerostite/ în atâtea amintiri/ ce curg prin noi/ în râuri de apă vie*” (*Mamei*), „*Foșnesc tăcute frunzele amintirilor/ născând/ în petalele florilor/ misterul pașilor tăi trecători*”, „*Dar tu refuzi mereu/ clipa intoarcerii în sărut/ lăsând/ în freamătul timpului/ chipul neînseratei tale dimineți*” (*Chemare*). Ecouri din seninătatea blagiană și, mai rar, din îndârjirea argheziană

străbat, parcă, din poezia aceasta, impresionantă și prin frazarea modernă, păstrând însă o muzicalitate de o sobră frenezie psaltică, amintind de începuturile vremurilor biblice. O reținere voit discretă provoacă, astfel, expresia poetică deosebită, originală. Devine evidentă preocuparea poetului pentru diversificarea formelor de organizare a discursului liric, experimentul strict formal este ușor descifrabil doar în urma unei lecturi avizate, în sensul că secvențele poemului păstrează ceva din suavitățile poeziei de început, însă nuanțările melodice sunt mult mai complicate realizate.

Conturându-și întregul imaginar liric definit deja de metafora „*neînseratei dimineți*”, adevărat motiv simfonic al liricii sale, abia mai târziu Cristian Muntean își conturează arta poetică: „*Poetul/ născând nenăscutul/ și-alină cuvântul/ în șoaptă de aripi/ ce zbate serafic/ lumina-n adâncuri/ talmăcind/ din surăsuri/ clopotul vieții/ purtat de îngeri/ spre răsăritul neînserat/ al dimineții/ veșniciei*”. Cuvântul, devenit laic în timp, este transfigurat de poet într-un subtil proces prin care, „*născând nenăscutul*”, harul său se întâlnește fericit cu baterea lină de aripi angelice și reface „*clopotul vieții*”, amintind nostalgic de puritatea începuturilor. Psalmul, ca formă de manifestare lirică a profunde credințe a poetului, devine o constantă a acestei etape creatoare.

„Marea trecere” este una dintre cele mai obsesive teme ale liricii poetului brașovean, vizibilă în poeme din toate cele patru volume și-n *Inedite*: „*A trecut timpul, iubito./ iar pașii noștri măsoară/ asfințitul pământului/ în taina primului sărut/ al universului*”, „*Tac sărutările-n amurg/ e ceas apăsător/ de ploaie/ iar dorurile stau și curg în aspra noastră nepăsare*” (*Rugăciune*) și „*Asfințim, iubito./ chiar dacă/ diminețile neînserate/ mai bat/ încă/ la ușă*” (*Neînserate dimineți*) sau „*Apocalipsa n-a venit la timpul său/ a rămas în așteptarea noastră/ priveghindu-ne îmbrățișările/ la vreme de seară*” (*Timp*). Ceva de poezie a „sfârșitului continuu” se asociază cu lumina divină a începuturilor, tristețea (*horribile dictu!*) are ca sprijin Dragostea împărtășită cu cei dragi pe ambele axe. Senzația că mereu e cineva în preajmă, material sau spiritual, îi dă putere poetului să facă alt pas și alt pas...

Credem că avem în *Nostalgii* proba clară a talentului remarcabil al unei voci lirice, originale, care încă-și caută unicitatea, care în mod sigur mai are multe de spus, cumpănindu-și cu grijă, etapă de etapă, complexitatea și intensitatea trăirilor, dar și expresia prin care acestea devin Poezie. Cristian Muntean este un poet.